

Pablo'nun kullanılmış bir şeyin atılmasını nasıl reddettiğini detaylıca gördüm, bir kibrit kutusu bile olsa. Bunu insanlar üzerine uygulamınca da, birlikte yaşamış olduğu kadınlardan tamamen vazgeçip, onların özel bir hayatları olmasına razı olmadığını anladım. Bu durumda her biri, onun hayat çemberi içinde dönmeye devam etmek zorunda kalıyordu.

Bunun üzerinde daha fazla düşünce Pablo'nun hayatında cisimlerin boğa güreşindeymişçesine meydana geldiklerini kavradım. O toreador idi ve muletasını (kırmızı bez) elinde tutuyordu. Bir resim sanatçısı; bir kadın için muleta bir başka kadın olabiliyordu. Ve kim dalma boğa rolünü oynuyorsa, gerçek hedef olan Pablo yerine, kırmızı beze geçiriyordu boynuzlarını. Bu durumda, şartlar ne olursa olsun onun kılıncı serbest kalıyordu, zamanı geldiğinde saplamak için. Sonunda akitğine itimat etmemeye başladım ve ne zaman kırmızı bir bezin önümde sallandığını gördüysem yan tarafa baktım. Her seferinde orada Pablo duruyordu.

BARİŞ GÜVERCİNİNİN DOĞUŞU

Bir gün şair ve roman yazarı Louis Aragon «Buc des Grands-Augustins» deki atelyeye geldi. Aragon Fransız Komünist Partisi'nin entellektüel kanadındandı ve Pablo'dan komünistler tarafından düzenlenen «Dünya Barış Kongresi» için bir hafta taslağı çizmesini rica ediyordu. Pablo çizene dair söz verdi ve eskiz

Picasso

ile hayat

19

ARAGON PABLOYU ZİYARET EDERDİ

lerini göstermeye başladı. Aragon güvercini görünce çok memnun oldu ve Kongre'nin sembolü olarak bu güvercin resminin kullanılabilirliğini söyledi. Pablo kısa sürede son rötuşlarını yaptı ve gün bitirken «barış güvercinli» duvar ilânları hemen hemen bütün Paris duvarlarında görünmeğe başladı.

Aragon Pablo'yu sık sık ziyaret ederdi. Dostlukları garip ve saldırganca Bence hem birbirlerinden hoşlanı

yorlar, hem de birbirlerini alçaltıyorlardı. Pablo'nun Aragon ile olan dostluğundan tam olarak memnun olmadığını biliyordum. «Benimle yatmaya elverişli olmayan dostlarım olamaz» derdi. «Bunu kadınlardan beklediğimde veya erkeklerden istediğimden değil. Birliyle birlikte uyduğunda olması gereken asgarî samimiyet hissini gösterebilir di-ye.»

Aragon yalnız geldiğinde durum, karısı ile geldiği

zamanlardan daha iyi idi. Çünkü karısı Elsa Triolet ile Pablo asla geçinemiyorlardı. Elsa epey alaycı bir kadındı ve Pablo başkaları ile alay etmesini sevdiği halde, kendisi ile alay edilmesinden hoşlanmayan bir tipti. Ayrıca Elsa ile Aragon arasındaki dengeli sevgi ye de çok şaşıyordu. Özellikle Aragon'un dinsel bir tapma gibi, bu ilâhaya tapması na. Bu konu üzerinde Elsa olmadığı zamanlar Aragon ile konuşurdu: «Nasıl dalma aynı kadını sevebiliyorsunuz? Sonunda o da bütün insanlar gibi değişecek ve yaşlanacak.» diye sormuştu bir keresinde. «Tamam benim sevdiğim debu küçük değişiklikler. Ben bir kadının sonbaharını da seviyorum» demişti Aragon. «Bahse girerimki sivri terlikleri ve ipek çorapları seviyorsunuzdur?» Buna Aragon gülererek şöyle cevap vermişti: «Ya siz? Siz dalma ebedi gençliktesiniz. Sizinle bu konular üzerinde hiç konuşmamalıyım. Çünkü anlayacak kadar olgun değilsiniz daha.»

Bir gün Aragonun ziyaretinden sonra Pablo gülererek dedi ki: «Komünistlerde olduğu gibi, bütün proleter partileri «prensler»e ihtiyaç duyarlar. İşte Aragonunda bir prens olduğu çok açık. Komünist Partisi yerine kilise'yi seçmiş olsaydı, muhakkak Kardinal seçilirdi. Prömiyerlerde veya «Totut-Paris» (bütün Paris) in bir araya geldiği yerlerde kendine ayrılan yere oturmak isterdi. Sınıf ve protokol meselelerinde, XIV. Ludwig'ın Düküymüş gibi titiz-

di. Sosyal ve ebedi alanda bütün itibarı elde edemediği halde, parti içindeki hayranları arasında, kendini diğer komünistlerden daha fazla Komünist yapan bir maçoizmin tesiri altındaydı. Bunun neticesi Partinin estetik kararlarına birden çok kurban olması oldu.

Bunun en açık örneklerinden biri Stalin'in ölümünden sonra ortaya çıktı. Valauris'de bir sabah Aragon'dan gelen bir telgraf aldım. Pablo'nun Stalin'in bir portresini yapmasını rica ediyordu. Üstelik bunun ertesi güne yetişmesi gerekliydi. Çünkü portrenin basılabileceği ve Aragon'un sahibi bulunduğu «Les Lettres Françaises» haftada bir çıkmaktaydı. Telefonla Aragon'u aradım. Bunun imkânsız olduğunu, çünkü Pablo'nun atölyede bulunduğunu ve muhakkak keyif siz bulunduğu bir zamanda Stalin'in portresini çizmek zorunda olduğu haberiyle kendisini rahatsız etmek istemediğimi belirttim. Bu şartlar altında resim iyi de olmayacaktı.

Aragon ise benim gibi düğünmüyordu: «Önemli değil, önemli olan Stalin'in bir portresini çizmesi. Hem de acele olarak. Hiç portresi olmamasından ise herhangi bir tanenin olması daha iyidir.» Bu durum karşısında Pablunun atölyesine indim ve söylenenleri kendisine anlattım. Pablo'nun reaksiyonu tam beklediğim gibi oldu.